

C SYSTEMS™

PROGRAMSKI PAKET ZA KNJIGOVODSTVO

COBA Systems

KNJIGOVODSTVO PROIZVODNJE

DEO 2

ZALIHE MATERIJALA

**RAD SA ULAZOM I IZLAZOM ZALIHA
U MAGACIN MATERIJALA
SA KOLIČINAMA BEZ ISPRAVNIH CENA I VREDNOSTI**

I

**TEHNIKA ISPRAVKE POGREŠNIH KNJIŽENJA
ULAZA I IZLAZA ZALIHA MAGACINA MATERIJALA**

Način rada koji proizvodi greške

Firma je uvela praksu da se od strane magacionera, materijal prima u magacin materijala putem izrade Prijemnice bez cena (samo količina) i isto tako da se materijal izdaje u proizvodnju putem Izdatnice a bez cena ili bez ispravnih prosečnih cena (samo količina), a da se takve Prijemnice i Izdatnice knjiže u knjigovodstvo magacina kako bi se tačno ažurirale i vodile zalihe materijala.

Prijemnice i Izdatnice dobijene i knjižene na opisani način moraju se kasnije, kada stignu Fakture i kada se znaju cene, od strane istih magacionera ili sada od strane knjigovodstva firme korigovati i tako korigovane ponovo knjižiti u magacinsko knjigovodstvo kako bi se dobile ispravne cene, a zatim i u finansijsko knjigovodstvo kako bi se dobili finansijski podaci o poslovanju.

Ovaj specifični način rada prikazan je ovde, a prikazane su i opisane su operacije i tok rada sa KNJIGOVODSTVENIM PROGRAMOM CSYSTEMS kojima se može obaviti ovaj način rada, kao i naknadne korekcije pogrešnih rezultata ovog rada, kako bi se u finalu dobili ispravni knjigovodstveni i poslovni rezultati.

Način rada koji ispravlja greške

Posebno je važno napomenuti, da se ovde opisane i prikazane knjigovodstvene greške u knjiženju ulaza i izlaza zaliha magacina materijala mogu javiti i kod načina rada gde se radi korektno, odnosno gde se materijal na zalihe prima po stvarnim nabavnim cenama a izdaje po prosečnim nabavnim cenama (kako je opisano u tekstu KNJIGOVODSTVO PROIZVODNJE DEO 1 ELEMENTI PROIZVODA), ako se u u nekoj od prijemnica ili izdatnica pogreši cena ili količina ili datum dokumenta ili se ne ispoštuje hronologija knjiženja prijemnice i izdatnice.

Te greške se mogu naknadno ispraviti, ali samo na način koji je ovde prikazan.

Ovde su oba načina rada prikazana kroz primere u radu sa programom

slika 1 Spisak artikala repromaterijala u magacinu repromaterijala

Spisak artikala u magacinu repromaterijala ima dva artikla - dva repromaterijala.

slika 2 Magacinska Robno Materijalno Finansijska Kartica artikla 00001 i promene na njoj

OBJEKAT : 01 - MAGACIN REPROMATERIJAL

ROBNO MATERIJALNO FINANSIJSKA KARTICA Period: 01.01.2016-23.01.2016

Artikal : 00001 | REPROMATERIJAL | REPRO-MATE-RIJAL-12345678 | 1234567890123

Jed.mere: KOM | Poreska grupa/tarifa i stopa : -20.00 %

Prosečna Nabavna Cena

NALOG	DATUM	UD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIHE	CENA	NABAUN	CENA PROSEC	DUGUJE	POTRAZUJE	SALDO
K01-0001	01.01.2016	KC K01-0001	10	0	10	20000.00	20000.00	20000.00	200000.00	0.00	200000.00
I01-0001	02.01.2016	FI 50001	0	5	5	20000.00	20000.00	0.00	0.00	100000.00	100000.00
K01-0002	20.01.2016	KC K01-0002	20	0	25	0.00	4000.00	0.00	0.00	0.00	100000.00
I01-0002	20.01.2016	FI 50001	0	7	18	0.00	4000.00	0.00	0.00	28000.00	72000.00
			30	12	18				200000.00	128000.00	72000.00

PROSEČNA NABAUNA CENA..... 4000.00 din.
 CENA zadnje promene..... 4000.00 din.
 ZALIHE..... 18 KOM
 UREDNOST ZALIHA..... 72000.00 din.

artikal 00001 je primljen u magacin po nabavnoj ceni 20.000 i posle toga izdavan po prosečnoj ceni od 20.000, a zatim je primljen po nabavnoj ceni nula i pri tome je dobio pogrešnu prosečnu nabavnu cenu od 4.000 po kojoj je nastavljeno izdavanje u proizvodnju. U ovom primeru pogrešne su i netačne su i cene i vrednosti. tačne su samo količine.

slika 3 Magacinska Robno Materijalno Finansijska Kartica artikla 00002 i promene na njoj

OBJEKAT : 01 - MAGACIN REPRMATERIJAL

ROBNO MATERIJALNO FINANSIJSKA KARTICA Period: 01.01.2016-23.01.2016

Artikal : 00002 | REPRMATERIJAL 2016 | |

Jed.mere: KOH | Poreska grupa/tarifa i stopa : -20.00 %

Prosečna Nabavna Cena

NALOG	DATUM	VD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIH	CENA NABAUN	CENA PROSEC	DUGUJE	POTRAZUJE	SALDO
K01-0003	22.01.2016	KC K01-0003	30	0	30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
I01-0003	22.01.2016	FI 50001	0	8	22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
			30	8	22			0.00	0.00	0.00

PROSEČNA NABAUNA CENA..... 0.00 din.
 CENA zadnje promene..... 0.00 din.
 ZALIH..... 22 KOH
 VREDNOST ZALIH..... 0.00 din.

artikal 00002 je primljen u magacin po nabavnoj ceni nula i posle toga izdavan po prosečnoj nabavnoj ceni nula. Cena nula je knjigovodstveno pogrešna (nedozvoljena) i kao nabavna cena i kao prosečna nabavna cena.

U ovom primeru pogrešne su i netačne su i cene i vrednosti. tačne su samo količine.

Vođenje knjigovodstva magacina na način prikazan na slikama slika 2. i slika 3. obezbeđuje samo količinsko praćenje zaliha, dok je cenovno i vrednosno praćenje izgubljeno, sve dok se od strane knjigovodstva naknadno ne izvrši korekcija podataka na Magacinskim Robno Finansijskim karticama artikala (RMFK) i u Finansijskom knjigovodstvu prometa materijala.

Ovde sada nastaje problem:

Kako izvršiti korekciju podataka u knjigovodstvu

Na slici 2. Ulaz materijala od 20.01.2016 napravljen je na osnovu Prijemnice K01-0002 koja nije imala cenu materijala. Prijemnica je kao takva proknjižena u knjigovodstvo magacina da bi ažurirala zalihe materijala. Posle toga urađena je i proknjižena je i Izdatnica materijala (utrošak materijala) a rezultat sa pogrešnim prosečnim cenama utroška vidi se na slici 2.

slika 2 (deo)

NALOG	DATUM	VD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIH	CENA NABAUN	CENA PROSEC
K01-0001	01.01.2016	KC K01-0001	10	0	10	20000.00	20000.00
I01-0001	02.01.2016	FI 50001	0	5	5	20000.00	20000.00
K01-0002	20.01.2016	KC K01-0002	20	0	25	0.00	4000.00
I01-0002	20.01.2016	FI 50001	0	7	18	0.00	4000.00
			30	12	18		

PROSEČNA NABAUNA CENA..... 4000.00 din.
 CENA zadnje promene..... 4000.00 din.
 ZALIH..... 18 KOH
 VREDNOST ZALIH..... 72000.00 din.

Kada je došla faktura i sa njom stvarna cena materijala odnosno fakturna cena, tada knjigovodstvo mora da izvrši 8 operacija sa dokumentima Prijemnica i Izdatnica

(1) da obriše knjiženje Prijemnice iz knjigovodstva magacina (da rasknjiži Prijemnicu) i da obriše knjiženje svih prijemnica i svih izdatnica koje su knjižene posle ove prijemnice

slika 4. RMFK kartica artikla 00001 posle rasknjižavanja (brisanja knjiženja) Prijemnice K01-0002 i svih knjiženja posle te Prijemnice

NALOG	DATUM	VD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIH	CENA	NABAVNA CENA	PROSEC
K01-0001	01.01.2016	KC K01-0001	10	0	10	20000.00		20000.00
I01-0001	02.01.2016	FI 50001	0	5	5	20000.00		20000.00
			10	5	5			
PROSEČNA NABAUNA CENA.....			20000.00 din.					
CENA zadnje promene.....			20000.00 din.					
ZALIH.....			5 KOM					
UREDNOST ZALIH.....			100000.00 din.					

(2) da uđe u Prijemnicu i upiše fakturane cene uz svaki artikal, odnosno da ponovo prekalkuliše prijemnicu i dobije ispravne nabavne cene, odnosno da uradi posao koji je trebao da uradi magacioner u fazi formiranja Prijemnice (da iskalkuliše Prijemnicu)

slika 5 Prijemnica i ponovna kalkulacija nabavne i prosečne nabavne cene repromaterijala

[K]oličina	20.000	KOM	[V]aluta:	20.01.2016
[F]akturna Cena	22000,00			440000,00
[R]abat	0,0 %			0,00
[E]xterni trošak	0,0 %			0,00
[I]nterni trošak	0,0 %			0,00
[N]abavna Cena	22000,00			440000,00
Prosečna Nabavna Cena	21600,00			

Na slici 5. se vidi da je prosečna nabavna cena ispravno sračunata. U momentu ulaza materijala zalihe su bile 5 kom sa cenom 20.000 a ulaz je 20 kom sa cenom od 22.000, pa je sračunata nova prosečna nabavna cena:

$$\begin{aligned} \text{zalihe } 5 \text{ kom} \times 20.000 &= 100.000 \\ \text{ulaz } 20 \text{ kom} \times 22.000 &= 440.000 \\ \hline \text{zbir } 25 \text{ kom} \text{ vredi} & 540.000 \\ \text{pros.cena} &= 540.000 : 25 = 21.600 \end{aligned}$$

slika 6 Prijemnica popunjena na osnovu Fakture dobavljača sa fakturnim cenama i vrednostima i iznosom za prethodni PDV, i sa prekalkulisanom nabavnom cenom

PRIJEMNICA MATERIJALA K01-0002

OTPREMN./FAKTURA	FK.123/2016	OD DATUMA	20.01.2016	PLAĆANJE DO DATUMA	20.01.2016	
DOBAVLJAČ:	0010 DOO ISPORUKA REPRMATERIJALA					
ŠIFRA NAZIV ROBE - ARTIKLA	JMR	T PDU(%)	KOLIČINA	CENA FAKTURNA	TROŠKOVI	CENA NABAUNA
00001 REPRMATERIJAL	KOM	20.0	20.000	22000.00	0.00	22000.00
SPECIFIKACIJA PDU OSNOVICA I PDU PO TARIFAMA I STOPAMA						
T STOPA	Prethodni PDU	Ukalkulisan PDU	Osnovica PDU	Vrednost zaliha		
20.0	88000.00	0.00	440000.00	440000.00		
.	88000.00	0.00	440000.00	440000.00		

(3) da izmenjenu i finalizovanu Prijemnicu (slika 6) ponovo knjiži u knjigovodstvo magacina

slika 7 Ponovno knjiženje izmenjene i finalizovane Prijemnice sada sa cenama i sa vrednostima u magacinsko knjigovodstvo magacina repromaterijala

NALOG	DATUM	UD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIHE	CENA NABAUN	CENA PROSEC
K01-0001	01.01.2016	KC K01-0001	10	0	10	20000.00	20000.00
I01-0001	02.01.2016	FI 50001	0	5	5	20000.00	20000.00
K01-0002	20.01.2016	KC K01-0002	20	0	25	22000.00	21600.00
			30	5	25		
PROSEČNA NABAUNA CENA.....			21600.00	din.			
CENA zadnje promene.....			21600.00	din.			
ZALIHE.....			25	KOM			
VREDNOST ZALIHA.....			540000.00	din.			

(4) da izmenjenu i finalizovanu Prijemnicu (pošto sada Prijemnica ima i cene i vrednosti) knjiži i u finansijsko knjigovodstvo: u glavnu knjigu, na dobavljača i u PDV evidenciju (da proknjiži Prijemnicu)

slika 7 Prijemnica proknjižena u glavnu knjigu na nalog knjiženja glavne knjige

GLAVNA KNJIGA - Nalog knjiženja broj: K01-0002

KONTO	N A Z I V	DUGUJE	POTRAŽUJE
1010-01-20	Materijal-Repromaterijal-Sirovine	440000.00	0.00
2700-01-20	PDU prethodni na dobra/usluge 0.Stopa	88000.00	0.00
4040-0010	DOO ISPORUKA REPRMATERIJALA	0.00	528000.00
SALDO NALOGA	(Nalog je zatvoren : 0.00)	528000.00	528000.00

(5) da sada koriguje na ispravnu prosečnu nabavnu cenu i ponovo proknjiži sve ostale prijernice i izdatnice po hronološkom redosledu kako se ta dokumenta ređaju i to na sledeći način

(6) prvo se koriguje prvi sledeći dokument, a to je Izdatnica I01-0002 (slika 2), tako što se uđe u Izdatnicu i izvrši se prekalkulisavanje svakog artikla u izdatnici kako bi se iz magacinskog knjigovodstva iz RMFK kartice tog artikla ponovo izračunala ispravna prosečna nabavna cena kao cena izlaza (utroška materijala). Prekalkulisavanje artikla se radi tako što se postojeća **Cena Prosečna** postavi na nulu i sa tasterom (F9) ponovo se selektuje i potvrdi šifra artikla a zatim i količina artikla, a posle toga program izračunava prosečnu cenu iz stanja zaliha koje je aktuelno tog momenta i upisuje je u polje **Cena Prosečna**

slika 8 preuzimanje ispravne prosečne nabavne cene u Izdatnicu (prekalkulisavanje)

Kod korekcije stavke artikla i Izdatnici kada neki podatak ne može da se koriguje treba obrisati stavku za ovaj artikal iz prijernice pa je ponovo otvoriti i ispravno popuniti u Izdatnici

slika 9 Korigovana Izdatnica repromaterijala na ispravnu prosečnu nabavnu cenu utroška

DATUM :20.01.2016

Izdatnica Repromaterijala Br. I01-0002

MAGACIN MATERIJALA 01 ZA POGON 03

SIFRA NAZIV ROBE - ARTIKLA	JMR T	PDU %	KOLICINA	CENA PRODAJNA	UREDNOST	RABAT %	PDU	ZA POGON
00001 REPRMATERIJAL	KOM	20%	7.000	21600.00	151200.00	0.00 %	0.00	151200.00
					151200.00	0.00	0.00	151200.00

(7) Korigovana Izdatnica sada se ponovo knjiži u knjigovodstvo magacina repromaterijala

slika 10 RMFK kartica artikla 00001 posle knjiženja korigovane Izdatnice repromaterijala

NALOG	DATUM	UD DOKUMENT BR.	ULAZ	IZLAZ	ZALIHE	CENA NABAUN	CENA PROSEC
K01-0001	01.01.2016	KC K01-0001	10	0	10	20000.00	20000.00
I01-0001	02.01.2016	FI 50001	0	5	5	20000.00	20000.00
K01-0002	20.01.2016	KC K01-0002	20	0	25	22000.00	21600.00
I01-0002	20.01.2016	FI 50001	0	7	18	22000.00	21600.00
			30	12	18		
PROSEČNA NABAUNA CENA.....			21600.00 din.				
CENA zadnje promene.....			21600.00 din.				
ZALIHE.....			18 KOM				
UREDNOST ZALIHA.....			388800.00 din.				

Ovde je važno napomenuti da sve dok je na RMFK kartici artikla, u dnu kartice, **PROSEČNA NABAUNA CENA = CENA zadnje promene**, knjiženja su ispravna. Ako ove dve cene nisu jednake, knjiženja u nekoj od stavki knjiženja (kod nekog ulaza ili izlaza) imaju grešku, koju treba pronaći i otkloniti.

(8) Korigovana Izdatnica, koja sada ima ispravne prosečne cene i vrednosti utroška, knjiži se u finansijsko knjigovodstvo: u glavnu knjigu

slika 11 Nalog knjiženja Izdatnice repromaterijala u glavnu knjigu

GLAVNA KNJIGA - Nalog knjiženja broj: I01-0002

KONTO	N A Z I U	DUGUJE	POTRAŽUJE
1010-01-20	Materijal-Repromaterijal-Sirovine	0.00	151200.00
5110-03-20	Materijal utrosen za proizvodnju	151200.00	0.00
SALDO NALOGA	(Nalog je zatvoren : 0.00)	151200.00	151200.00

Ako posle ove Izdatnice (koja je u ovom primeru bila zadnji dokument) ima još dokumenata koji su bili knjiženi u knjigovodstvo magacina pa obrisani radi korekcije prijemnice iz tačke 1) ovog uputstva, sa njima se postupa isto: prvo se svaki od njih koriguje, a zatim se knjiži u magacinsko knjigovodstvo pa u finansijsko knjigovodstvo.

slika 12 SPISAK PRIJEMNICA I SPISAK IZDATNICA

Kako da knjigovodstvo zna koje sve Prijemnice i Izdatnice treba rasknjižiti (obrisati) iz magacinskog knjigovodstva da bi se korigovala i ponovo knjižila Prijemnica bez cena, za koju je pristigla Faktura sa cenama. Samo ulaskom u spisak prijemnica a zatim ulaskom u spisak Izdatnica gde se odmah po datumima dokumenta i oznakama za knjiženje vidi koje prijemnice i koje izdatnice su knjižene posle prijemnice koju treba obraditi.

SPISAK DOKUMENATA: Prijemnica Repromaterijala (3)

OBJEKAT: 01 MAGACIN REPRMATERIJAL (Nije upisan naziv firme)

Dokument K01-0002 DOO ISPORUKA REPRMATERIJALA.....440.000,00

®	Broj dokumenta ▲	Datum dokumenta	D O B A V L J A Ć poslovni partner	F	R	Ukupan iznos
R	K01-0001	01.01.2016	DOO ISPORUKA RE...		1	200000,00
R	K01-0002	20.01.2016	DOO ISPORUKA RE...	1	1	440000,00
R	K01-0003	22.01.2016	DOO ISPORUKA RE...		1	0,00

SPISAK DOKUMENATA: Izdatnica Repromaterijala (3)

OBJEKAT: 01 MAGACIN REPRMATERIJAL (Nije upisan naziv firme)

Dokument I01-0002 PROIZVODNI POGON PJ.....151.200,00

®	Broj dokumenta ▲	Datum dokumenta	K U P A C poslovni partner	F	R	Ukupan iznos
	I01-0001	02.01.2016	PROIZVODNI POGO...		1	100000,00
	I01-0002	20.01.2016	PROIZVODNI POGO...	1	1	151200,00
	I01-0003	22.01.2016	PROIZVODNI POGO...			0,00

Posle Prijemnice K01-0002 od 20.01.2016 koju treba korigovati prema fakturi, postoji samo jedna prijemnica K01-0003 od 22.01.2016 i postoji samo jedna izdatnica I01-0002 od 20.01.2016 koje zbog ove korekcije treba obrisati iz magacinskog robnog knjigovodstva gde su proknjižene, što se vidi po oznaci R=1. Oznaka F=1 znači da je dokument knjižen u Finansijsko knjigovodstvo.

Važno:

Ali ako Prijemnica K01-0003 i Izdatnica I01-0002 nemaju artikle koji se nalaze u Prijemnici K01-0002 tada ih ne treba brisati, rasknjižavati i dirati. U procesu korekcije cena i vrednosti artikala učestvuju samo Prijemnice i Izdatnice koje imaju iste artikle materijala koji se nalaze i u prijemnici koja se koriguje. U tom slučaju redosled korigovanja i knjiženjai dokumenta je po hronologiji nastanka: prvo I01-0002 od 20.01.2016 a zatim K01-0003 od 22.01.2016

ZAKLJUČAK

RAPP način rada, opisan ovde u slikama i reči, daje mogućnost magacinima materijala da u okviru jednog istog informacionog i knjigovodstvenog sistema firme **vrše knjiženja ulaza i izlaza repromaterijala u knjigovodstvo magacina samo količinski bez cena i vrednosti.**

Zbog takvog načina rada **knjigovodstvo firme mora da obavi opisanih 8 operacija za naknadnu korekciju ovih knjiženja u knjigovodstvenom sistemu firme**, kako bi se isti ulazi i izlazi repromaterijala mogli korektno knjižiti u finansijsko knjigovodstvo i kako bi se njihovo knjiženje ponovilo, ali sada kao potpuno i ispravno, u knjigovodstvo magacina repromaterijala.

Tehnički i programski to je moguće i izvodljivo na način koji je ovde prikazan, ali postavlja se pitanje opravdanosti takvog načina rada.

Drugo primitivnije ali prostije rešenje, za prijem i izdavanje količina bez cena, je da magacini imaju svoj poseban knjigovodstveni program nevezan za finansijsko knjigovodstveni program firme, da iz tog programa formiraju Prijemnice i Izdatnice u papiru i šalju ih knjigovodstvu firme, koje će po dobijanju faktura od dobavljača upariti fakture sa prijemnicama iz magacina i knjižiti u svom programu prijemnice i izdatnice sada sa svim potrebnim i propisanim podacima i obavezno po hronologiji njihovog nastanka.

Treće rešenje za prijem i izdavanje količina bez cena u jednom organizovanom, i u skladu sa propisima ustrojenoim, knjigovodstvenom sistemu (pa i tada kada se knjigovodstvo vodi ručno) ne postoji.

RAPP primenjuje ovaj način rada iz svojih specifičnih poslovnih razloga, ali jedan od odlučujućih razloga koji je i najčešći je: ne postojanje Faktura dobavljača sa cenama repromaterijala u momentu prijema repromaterijala u magacin, zbog čega se ne može uraditi Prijemnica materijala sa cenama i vrednostima, a samim tim ni Izdatnica materijala sa cenama i vrednostima. Čekanje na dobijanje Fakture sa cenama ili na dobijanje cena iz drugog izvora je nedopustivo zbog toga i zahteva proizvodnje, pa se prijem u magacin mora uraditi bez cena, a zatim i izdavanje iz magacina bez cena. Naknadno pristigle Fakture i cene ne obrađuju se više u magacinima već u knjigovodstvu firme.

Takav način rada nije predviđen u magacinskom knjigovodstvu odnosno u knjigovodstvu proizvodnje a kod knjigovodstva prometa materijala i knjigovodstva obračuna troškova i učinaka, i smatra se pogrešnim i po pravilima struke i po propisima koji su danas na snazi (pogledati **PRILOG A** uz ovaj tekst)

Za rešavanje opisanog problema zbog koga RAPP koristi ovaj način rada, postoji propisano i ispravno knjigovodstveno i poslovno rešenje, koje je efikasnije i mnogo prostije od sadašnjeg načina rada. To rešenje se sastoji u vođenju magacina materijala i repromaterijala po planskim nabavnim cenama, a ne bez cena (što je zakonski neosnovano).

Prednosti ovog rešenja i način rada sa ovim rešenjem detaljno su prikazani u tekstu:

RAPP Knjigovodstvo Proizvodnje DEO 3 Rad sa planskim cenama repromaterijala.

Takođe, opis ovog rešenja i zakonske i stručne podloge za njega, dati su u prilogu (pogledati **PRILOG A** uz ovaj tekst)

PRILOG A

Iz Zakona o knjigovodstvu, Pravilnika o kontnom okviru, i iz Priručnika za profesionalne računovođe Primena Kontnog Okvira za privredna društva zadruga i preduzetnike (Serbian Associations of Accountants and Auditors, IFAC, MSFI)

EVIDENCIJA MATERIJALA, REPROMATERIJALA I SIROVINA KOJI SE TROŠE U PROIZVODNJI

Nabavna cena materijala koristi se prilikom obračuna izlaza materijala za utrošak u proizvodnji drugih proizvoda (ili kod prodaje materijala). Materijal se po svojoj nabavnoj vrednosti ugrađuje u supstancu novog proizvoda. Troškovi nabavke materijala određuju vrednost zaliha materijala u knjigama u bilansu stanja. Dakle, nabavna vrednost materijala je temeljni parametar kod obračuna izlaza sa zaliha kada je u pitanju obračun cene koštanja gotovih proizvoda ili kada je u pitanju prodaja materijala.

Računi grupe 10 - Zalihe materijala u finansijskom knjigovodstvu

Račun 101 - Materijal

Prema računu 101 - Materijal, prema Pravilniku o kontnom okviru, iskazuje se vrednost zaliha sirovina, osnovnog i pomoćnog materijala, goriva i maziva i osdstupanja od planskih cena, ako se zalihe vode po planskoj ceni.

Na ovom računu knjiži se nabavka materijala (račun 101 duguje a račun grupe 43 potražuje), trošenje materijala i svi drugi izlazi materijala na troškove (račun 511, 512, 513, i 573 duguje a račun 101 potražuje).

Na kraju godine, stanje na računu 101 - Materijal, pokazuje vrednost zaliha.

Računi grupe 910 - Materijal u knjigovodstvu obračuna troškova i učinaka

Račun 910 - Materijal

Na računu 910 - Materijal, knjiže se nabavka, trošenje i stanje zaliha materijala, a na kraju godine na računu 101 - Materijal, knjiži se smanjenje ili povećanje zaliha.

Zalihe materijala

A. Zalihe materijala mogu se voditi po **stvarnoj nabavnoj ceni** ili po **planskoj nabavnoj ceni**

Obračun ulaza materijala na zalihe ili Nabavna vrednost utvrđuje se na osnovu kalkulacije nabavne cene (po knjigovodstvenom dokumentu **kalkulacija** ili **prijemnica materijala**)

Obračun izlaza materijala sa zaliha (po knjigovodstvenom dokumentu **Izdatnica materijala**), odnosno obračun utroška materijala može da se vrši primenom dva metoda:

- prva ulazna - prva izlazna (**FIFO**)
- ponderisana prosečna cena (**prosečna nabavna cena**)

Napomena:

Pošto je prema našim poreskim propisima, za izveštavanje poreske uprave propisan metod prosečne ponderisane cene, tada treba primeniti ovaj metod, jer se na kraju godine i uvek kada to poreska uprava zahteva, obračun izlaza (utroška) materijala mora uraditi po ovom metodu

Napomena:

Zalihe materijala u knjigovodstvu mogu da se vode po planskim nabavnim cenama pod uslovom da se obračun odstupanja u ceni vrši tako da se vrednosti izlaza sa zaliha svode na vrednost koja se dobija primenom jedne od metoda: FIFO ili prosečne ponderisane cene, a kako je već rečeno, kod nas zbog poreske uprave treba primeniti metod prosečne nabavne cene.

B. Materijal na skladištu (u magacinu) pravno lice vodi po nabavnoj vrednosti (stvarnoj ili planskoj), s tim što se vrednost izlaza materijala sa skladišta (trošenje materijala za proizvodnju) obračunava po metodi prosečne ponderisane cene.

Obračun po metodi "prva ulazna - prva izlazna" (FIFO) zasniva se na pretpostavci da se materijal troši (izdaje u proizvodnji) onim redosledom i po cenama po kojima je nabavka vršena.

Obračun po metodi prosečne nabavne cene utvrđuje se tako što se posle svake nove nabavke izračunava nova prosečna nabavna cena, koja može da se dobije na dva načina:

1. da se utvrđuje prosečna cena u trenutku ulaza (nove nabavke)

tako što se:

zatečena vrednost zaliha uveća za vrednost te nove nabavke pa se podeli sa zatečenom količinom zaliha uvećanom za količinu te nove nabavke

2. da se utvrđuje prosečna cena u obračunskom periodu

tako što se:

vrednost početnog stanja zaliha, uveća za vrednost nabavke u obračunskom periodu, pa se podeli sa:

količinom početnog stanja zaliha, uvećanom za količinu nabavke u obračunskom periodu

Po utvrđenoj prosečnoj nabavnoj ceni materijal se izdaje u proizvodnji na konta 511/10 sve do nove nabavke, kada se ponovo utvrđuje nova prosečna nabavna cena.

Obračun po planskoj ceni materijala vrši se tako što se na početku svake godine utvrdi planska cena za svaki artikal materijala koja se ne može menjati u toku godine. Materijal se u skladištu vodi po planskoj ceni, a odstupanje između planske i nabavne cene knjiži se na posebnom računu odstupanja stvarnih vrednosti od planskih vrednosti. Materijal se pri obračunu troškova učinaka izdaje u proizvodnji po planskoj ceni. Na kraju obračunskog perioda troškovi materijala koriguju se za vrednost odstupanja nabavnih od planskih vrednosti, tako što se vrednost izlaza zaliha podeli vrednošću ulaza i dobijeni iznos se kao koeficijent ili kao procenat primeni na iznos obračunatog odstupanja od planske cene u obračunskom periodu. Tako se utvrđuje utrošak materijala po stvarnoj nabavnoj ceni.

Primer:

nabavljeno i knjiženo na 1010 ukupno 50 kom x planska cena 1000 din = 50.000
knjiženo odstupanje od planske cene kod nabavke na 1019 ukupno je 14.000 din

(knjiži se na 1019 potražuje sa + ili -)

dakle vrednost nabavke po stvarnoj nabavnoj ceni je $50.000+14.000=64.000$

izdato i knjiženo na 1010 ukupno 30 kom x planska cena 1000 din = 30.000

izračunat procenat izdavanja u odnosu na nabavku $30.000 : 50.000 = 0.6 = 60\%$

izračunato odstupanje od planske cene kod izdavanja je $14.000 \times 0.6 = 8.400$

(knjiži se na 1019 na duguje sa + ili -)

Napomena:

Uvođenje planske cene u evidenciju materijala ne znači odricanje od principa stvarnih troškova, odnosno stvarnih nabavnih cena, kao osnovice za procenu vrednosti zaliha i troškova. Planske cene su pomoćno sredstvo koje treba da ubrza knjiženje nabavke i utrošaka, odnosno da eliminiše čekanje dokumenata na osnovu kojih se utvrđuje cena koštanja proizvoda, odnosno nabavna cena materijala. (PRIMENA KONTNOG OKVIRA strana 246, naslov 2.2. Evidencija materijala koji se troši u proizvodnji, Savez Računovođa i Revizora Srbije, maj 2015)

Planska cena najčešće se primenjuje u proizvodnji, što omogućava neometano evidentiranje gotovih proizvoda prilikom njihovog izlaska iz proizvodnje i pre utvrđivanja cene koštanja.

Ako se zalihe materijala vode po planskoj nabavnoj ceni (planska cena se utvrđuje na početku godine i u toku cele godine je ista i ne sme se menjati), tada se u toku cele godine radi sa istom planskom cenom nabavke, pa je i sračunata prosečna nabavna cena izlaza (utroška) uvek ista i jednaka je planskoj ceni. Time vođenje zaliha materijala po planskoj ceni ispunjava i propisane uslove za formiranje prosečne nabavne cene izdavanja i utroška materijala, a takođe uprošćava rad na vođenju ulaza i izlaza materijala tamo gde uz prijem materijala ne postoje cene već se one kasnije dostavljaju od strane dobavljača.

Metoda prosečne nabavne cene pogodnija je za primenu od metode planske cene u periodu nestabilnih cena, jer neće nastupiti situacija da evidentirano odstupanje stvarne cene od planske cene bude jako veliko. U vreme nestabilnih uslova poslovanja, primena metode prosečne cene materijala podrazumeva da promene na zalihama materijala budu iskazane u realnijim tržišnim vrednostima. Kada se primeni metoda prosečne cene za materijal, ova cena utvrđuje se tako što se za svaki artikal materijala u materijalnom knjigovodstvu, a posle svake nove nabavke, izračunava prosečna nabavna cena i po toj ceni materijal se izdaje sve do nove nabavke.

